

авторитету активних учасників змін; впровадження змагань у процес підготовки та реалізації запланованих змін тощо.

Список використаних джерел

1. Дорошенко Г. О. Менеджмент: навч. посібник //М-во освіти і науки України, Харків. ін.-т фінансів Укр. дерд., ун-ту фін. та міжнар. торгівлі. Харків. – 2015.
2. Калініченко Л.Л., Смачило В.В. Джерела синергійного ефекту в управлінні кадровим потенціалом на підприємстві. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2018. № 3(64). С. 116-135
3. Калініченко Л.Л., Устіловська А.С. Інноваційні методи управління персоналом транспортних підприємств : монографія. Харків: ФОП Панов, 2020. 269 с.

Карпов В. А.

*к. е. н., доцент кафедри економіки, права та управління бізнесом,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса*

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОЗВИТКУ ЛИМАНСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Вивчення місцевого економічного та соціального розвитку територіальних утворень в Україні залишається на недостатньому рівні, на відміну від країн Європейського Союзу, в яких діють програми, спрямовані на розвиток місцевих територій. Дослідженням соціально-економічного розвитку регіонів України займалися наступні вітчизняні вчені: О. І. Павлов, О. Г. Булавка, В. Г. Андрійчук, В. В. Юрчишин, Ю. Е. Губені, М. Й. Малік, І. В. Прокопа, В. К. Терещенко, П. Т. Саблук, Л. О. Шепотько, А. І. Ковальов та багато інших [2,4,5,6,7].

24 лютого 2022 року почалися широкомасштабні воєнні дії проти нашої незалежної України, які супроводжувалися бомбардуванням міст та вторгненням ворожих російських військ на нашу територію. З цього моменту змінилися як напрями та завдання розвитку економіки, так і умови роботи і життя українців. На прикладі Лиманської територіальної громади розглянемо особливості реалізації її стратегічного плану розвитку в умовах воєнного стану. Перед Лиманською територіальною громадою стоять чисельні завдання, серед яких основними є: визначення пріоритетів розвитку громади, формування бюджету громади, забезпечення надання базових послуг її мешканцям, побудова ефективної системи управління ресурсами та ін. Громада повинна також ефективно відповідати й на зовнішні виклики, серед яких варто виділити глобалізацію економіки, підвищення мобільності трудових ресурсів (особливо після впровадження безвізового режиму із країнами ЄС), посилення міжнародної конкуренції за інвестиції та розвиткові ресурси. Для вирішення поставлених завдань та відповіді на ці та інші виклики необхідно забезпечити середньо- та довгострокове планування розвитку територіальної громади. Головним документом, відповідно до якого буде розвиватися громада, стане Стратегія економічного та соціального розвитку Лиманської територіальної громади на період до 2027 року, яка розроблена на підставі програмних та стратегічних документів загальнодержавного та місцевого значення, законодавства України щодо реформування місцевого самоврядування та регіонального розвитку. Мета Стратегії Лиманської територіальної громади на період до 2027 року полягає у правильному виборі основних завдань і розстановці основних пріоритетів економічного і соціального розвитку території та її потенційних можливостей, що обумовлює налагодження взаємодії між представниками влади, громади та бізнесу для вирішення спільних проблем мешканців усіх населених пунктів, які увійшли до складу об'єднаної територіальної громади, виконуючи завдання економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності, інвестиційної

привабливості та якості життя у громаді завдяки ефективному використанню ресурсів. В основу Стратегії покладено такі принципи: конституційність та законність; партнерство та співробітництво; прозорість та передбачуваність; історична спадкоємність; сталий розвиток. Особливу увагу приділено можливості активної участі Лиманської ТГ у підготовці та реалізації регіональної та національної середньострокової програми «SMART-спеціалізація», дія якої передбачена на період 2022–2027 рр. У процесі розробки Стратегії економічного та соціального розвитку Лиманської ТГ фахівці Одеського національного економічного університету здійснювали методичне забезпечення, експертний аналіз даних і результатів досліджень, отриманих під час здійснення процесу планування, забезпечували надання консультаційних послуг з питань, які належать до усіх аспектів стратегічного планування та розвитку громади. Відповідно до етапів та сценаріїв реалізації Стратегії розроблено відповідні індикативні показники, що характеризують стан та розвиток ключових сфер життєдіяльності громади. Але всі ці рекомендації та індикативні показники могли бути реалізованими лише у мирний час. Вже більше пів року громади України живуть в умовах воєнного стану. Так, у Василівській громаді Одеської області відбулося бомбардування аеродрому, є загроза воєнного вторгнення через кордон з Молдовою, руйнування жилих будинків, евакуація місцевих жителів, затоплення місцевості, існують перебої з постачанням продуктів харчування. Тому, вважаємо, що основним сценарієм реалізації стратегії розвитку всіх без винятку громад є сценарій виживання у форс-мажорних обставинах – в умовах воєнного стану.

В умовах воєнного стану, вважаємо, має посилитись державне регулювання всіх сфер життя громади. Відповідно до чинного законодавства ці функції покладені на військові адміністрації (ВА) територіальних громад. У рамках чинного законодавства ВА необхідно оперативніше вирішувати проблеми захисту функціонування ТГ. Спираючись на розроблену стратегію Василівської громади, для забезпечення життя та розвитку громади в умовах воєнного часу необхідно обмежити коло стратегічних завдань напрямками національної безпеки, продовольчого забезпечення населення та збереження кадрів. Виходячи з цього, основним є сценарій виживання у форс-мажорних обставинах.

Вважаємо, що оперативними рішеннями щодо розвитку територіальних громад в умовах воєнного стану можуть стати:

- для захисту населених пунктів та жителів громад на місцях створюються формування територіальної оборони, добровольчі батальйони та волонтерські спільноти. У зв'язку з цим у фінансистів громад з'явилися питання щодо оперативного забезпечення та фінансування підрозділів добровольців, придбання необхідного обладнання, харчування, забезпечення одягом, тощо. Незважаючи на бойові дії, громадам необхідно дотримуватися чинного законодавства. Для використання будь-яких ресурсів має бути підстава і підтвердження цільового використання коштів. Для того, щоб виділяти гроші на заходи з територіальної оборони в громаді має бути прийнята місцева цільова програма, у якій прописані відповідні цілі та завдання. І саме цим документом регламентуються видатки;

- придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю для добровольчих формувань територіальних громад (ДФТГ) необхідно робити шляхом надання субвенції з бюджету територіальної громади до державного бюджету. Одержувачами такої субвенції можуть бути військові частини, терцентри комплектування та соціальної підтримки, підрозділи Нацгвардії. У виняткових випадках це стосується і придбання пального (ч. 2 ст. 12 Закону № 1702). У випадку придбання речей місцевою радою важливо подбати про документальне оформлення цього процесу. Має бути лист командира військового формування чи підрозділу тероборони з обґрунтуванням та визначенням потреби, проведення видатків на підставі місцевої цільової програми за КПКВ 8240, рішення ради про передачу матеріальних цінностей, комісійна передача на підставі акту приймання-передачі, який буде підставою для списання з балансу ОМС цих товарно-матеріальних цінностей;

– що стосується автотранспорту місцевих рад на потреби тероборони, то передача може здійснюватися на умовах безоплатної передачі за рішенням ОМС або на умовах примусового відчуження за рішенням військового командування за погодженням з виконкомом місцевої ради. Поділитися паливом із підрозділами тероборони можуть бюджетні установи за умови, що експлуатація їх службового транспорту в умовах воєнного стану неможлива. Безоплатна передача паливно-мастильних матеріалів (в т.ч. талонів) в умовах воєнного стану повинна відбуватися за ініціативою військового командування та визначенням потреби в пальному в листі-зверненні;

– щодо харчування та використання майна закладів освіти, то приймається місцева програма або вносяться зміни до існуючих програм на предмет забезпечення безоплатним харчуванням членів тероборони на період запровадження воєнного стану в Україні. Також рішенням виконкому визначаються заклади освіти, у яких будуть проводитися розміщення та харчування членів ДФГТ (пп. 3, 4, 17 п. 1 ст. 8 ЗУ «Про правовий режим воєнного стану»).

– за потреби, в бюджеті для головного розпорядника коштів передбачаються додаткові кошти за відповідним КПКВ по галузі освіти КЕКВ 2230. Розпорядник коштів займається організацією отримання продуктів харчування закладами освіти і проводить фінансування за відповідними КПКВ по галузі.

Список використаних джерел

1. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 №157-VIII URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2015_09_04/T150157.html (дата звернення: 29.08.2022).

2. Сментина Н. В. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку на мезорівні: теорія, методологія, практика : монографія / Н. В. Сментина. Одеса: Атлант. 2015. 365 с.

3. Офіційний сайт Лиманської громади, Одеська область, Білгород-Дністровський район URL: <https://lymanska.gromada.org.ua/> (дата звернення: 29.08.2022).

4. Інструментарій місцевого економічного розвитку: теорія, методологія, практика: монографія / [Ковальов А. І., Корольова Т. С., Сментина Н. В., Павлова Т. В., Карпов В. А., Фіалковська А. А., Котова І. М.]; за заг. ред. А. І. Ковальова. Київ: ФОП Гуляєва В. М. 2021. 413 с.

5. Карпов В.А. Початкові умови створення та стратегічні напрями розвитку Роздільнянської об'єднаної територіальної громади Науковий вісник № 6 (269), 2019 DOI: 10.32680/2409-9260-2019-6-269-53-67 URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2019/269/pdf/53-67.pdf> (дата звернення: 06.09.2022).

6. Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року (від 21 грудня 2015 року № 32-VII) URL: <https://scholar.google.com/scholar?cluster=16055454138208204021&hl=en&oi=scholar> (дата звернення: 06.08.2022).

7. Сментина Н.В. Методи, інструменти та механізми управління збалансованим розвитком територіальних систем/Причорноморські економічні студії №20, 2017 с. 20-24.